

Motion till riksdagen 2022/23:2158

av **Markus Wiechel m.fl. (SD)**

Internationell utredning av den svenska hanteringen av coronapandemin

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillsättandet av en internationell expertpanel med syftet att utvärdera den svenska hanteringen av coronapandemin och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

År 2020 var ett år som inget annat. Coronapandemin slog till i Sverige med kraft och följderna av den var inte bara restriktioner och begränsningar, utan även förlorade liv och en nedsatt hälsa för tusentals svenskar. Sveriges hantering av pandemin fick snabbt stor internationell uppmärksamhet, och den tidigare förhållandevis okände stats-epidemiologen kom att bli oerhört välkänd såväl inom som utanför vår landsgräns – just till följd av den udda svenska pandemihanteringen. Klart är att synen på det som kommit att kallas för en svensk strategi har delat tidigare åsiktsfränder samtidigt som Folkhälsomyndigheten har fattat beslut och gjort bedömningar som skiljer sig avsevärt från motsvarigheter i andra länder: Sverige hade ytterst få begränsningar, och man lade en stor vikt vid vad man kallade för eget ansvar.

The Independent Panel for Pandemic Preparedness and Response (IPPPR) är en expertpanel som bildades av Världshälsoorganisationen (WHO) i juli 2020, och som hade till uppdrag att granska och utvärdera det globala samfundets hantering av coronapandemin. I maj 2021 kunde gruppen efter åtta månaders intensivt arbete presentera sin slutrapport ”COVID-19: Make it the Last Pandemic” som tydligt visade att Sverige var ett av de länder som hade brustit i sin pandemihantering. De som hade lyckats bäst var samtidigt de länder som haft en mer aggressiv strategi. Enligt en publikation (”Europe’s invisible divides: How covid-19 is polarising European politics”) av European Council on Foreign Relations (ECFR) visade det sig att Sverige också stack ut beträffande invånarnas syn på sitt lands restriktioner. Bara 6 procent av svenskarna som på något

sätt påverkats av pandemin ansåg att restriktionerna var för hårda samtidigt som hela 52 procent ansåg att de var för slappa. I inget annat land ansåg över hälften av befolkningen att restriktionerna var för slappa, och i inget annat land fanns så otroligt få kritiker till restriktionerna – ändå var det politiska stödet för mer långtgående åtgärder än de som Folkhälsomyndigheten förespråkade närmast obefintligt. Vi har vidare sett hur folkrättsforskare menat att Sverige till och med har brutit mot de mänskliga rättigheterna i FN-konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ("Envar har rätt till hälsa och att staten ska förhindra epidemier: Förebygga, behandla och bekämpa alla epidemiska sjukdomar och skapa förutsättningar som tillförsäkrar alla läkarvård och sjukhusvård i händelse av sjukdom") när man inte infört bindande restriktioner för att rädda så många som möjligt. En tes som eventuellt även kan stämma beträffande Europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna om att "Envars rätt till liv skall skyddas genom lag" (artikel 2, paragraf 1).

Resultatet av detta i form av döda, ekonomiska förluster eller människor som fått sin hälsa nedsatt till följd av exempelvis långtidscovid måste utvärderas. Till viss del ser vi en sådan utvärdering genom coronakommissionen som tillsatts, men det är inte tillräckligt. Utvärderingen bör visa var ansvaret för de många misstag som inneburit tusentals förlorade människoliv har begåtts i hanteringen av coronaepidemin. Vidare bör en rad frågetecken redas ut rörande uttalanden och beslut som framstår som mycket märkliga och ibland motstridiga. Varför stoppades inte inresor till Sverige från smitthärdar som Iran eller Italien? Varför sattes inte människor som varit i områden med allmän smittspridning i karantän? Var fanns skyddsutrustningen för alla inom vården och omsorgen, och varför tonade myndigheter ned vikten av skyddsutrustning? Varför sänktes systematiskt skyddskraven för anställda inom vård och omsorg och varför brändes fullt duglig skyddsutrustning samtidigt som människor använde sig av hemsydda tyglappar som munskydd? Har myndigheterna begått arbetsmiljöbrott när sjuksköterskor, undersköterskor, lärare och andra tvingats till sina jobb oskyddade? Varför genomfördes knappt några tester, och varför stoppades digitala hjälpmedel i kampen mot smittan? Varför ingick man inte i breda internationella samarbeten inom exempelvis EU (som exempelvis unionens gemensamma system för passagerares lokaliseringsuppgifter), och varför upphandlade man inte utanför den EU-gemensamma vaccinationsupphandlingen? Varför hörsammade man som enda medlemsland inte EU-kommissionens rekommendationer till omedelbara åtgärder för att begränsa smittspridningen? Varför behandlade man regelmässigt många äldre som människor vars liv inte gick att rädda och därför fick palliativ vård, ibland utan att ens ha träffat en läkare? Hur kommer det sig att svenska myndigheters tolkning skiljt sig så avsevärt från stora internationella organ eller experter i andra länder? Har man från statens och myndigheternas sida följt smittskyddslagen?

Det finns många fler frågor att få svar på, och svenska folket, inte minst de som mist en närstående eller fått sina liv förstörda av covid-19 förtjänar en vitbok över den svenska hanteringen. Det högteknologiska Sverige borde nämligen ha alla förutsättningarna att ligga i framkant när det gäller smarta och kostnadseffektiva åtgärder mot pandemin, såsom exempelvis masstestning och digital smittspårning. Det bör därför utredas om det kan tillsättas en expertpanel bestående av internationella experter med syftet att utvärdera den svenska hanteringen av coronapandemin samt jämföra denna med likvärdiga länder.

Markus Wiechel (SD)

Björn Söder (SD)

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Sven-Olof Sällström (SD)